

УДК 631.563:634.1/7

СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПЛОДОВО-ЯГІДНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Литовченко О., Ляшенко Ю.
Інститут садівництва НААН України

Плодово-ягідна галузь України залишається важливою складовою аграрного сектору. Проте рівень виробництва, проблеми з урожайністю, скорочення площ насаджень потребують системного вирішення проблем.

У 2023 р. валовий збір плодів і ягід становив 2,0 млн. т., що на рівні попереднього року та вдвічі менше ніж на запланований 2025 р. – 4,5 млн. т. Рівень урожайності плодово-ягідних насаджень (11,9 т/га) залишається невисоким відносно запланованого.

У зв'язку з очікуваним врожаєм особливої уваги потребує визначення конкурентоспроможних напрямів виробництва продукції. Це необхідно, щоб задовільнити внутрішній попит і посилити експортний потенціал країни. Серед перспективних напрямів необхідно виділити виробництво: концентратів, натуральних безалкогольних напоїв, а також конкурентоспроможних плодово-ягідних вин в т.ч. медових. Ці види конкурентоспроможної продукції мають високу додаткову вартість на світовому ринку [1].

Варто зазначити що, наша країна експортує на міжнародний ринок яблучний концентрований сік, продаж якого у 2010–2014 рр. зріс з 62,5 до 103,9 тис. т, або в 1,7 раз, але у 2015–2018 рр. зменшився з 102,7 до 67,1 тис. т [2]. У 2019 р. знову відбулося збільшення обсягів його експорту до 103,7 тис. т. Станом на 2022–2023 рр. експорт досяг близько 110–82 тис. тон, що в 1,2–1,7 раз більше ніж за попередній період [3].

Основними покупцями українського концентрованого соку є країни ЄС, зокрема Польща (19,6 тис. т – 18,9 %), Австрія (18,0 тис. т – 17,4 %), Німеччина (5,6 тис. т – 5,4 %). Також, зросли його поставки в США (36,4 тис. т – 35,1 %) і Канаду (11,0 тис. т – 17,4 %) [4]. Окрім концентрованого соку ми також

експортували чималу частку необробленої сировини без отриманої доданої вартості підприємствами і державою. Наприклад у 2023 р. збільшилась кількість експорту ягід до 4,9 тис.т., а меду в Європу з України відправлено 45,8 тис.т. З цих обсягів можна було б виготовити оздоровчо-профілактичні продукти та лікувальні препарати для потреб наших громадян, а також експортувати вже готовий продукт з високою доданою вартістю.

За підрахунками з 82,1 тис. т. концентрованого соку можна виготовити 574,7 млн. л. напою з концентрацією сухих розчинних речовин 10 %. Собівартість напою складає близько 45 грн/л з урахуванням тари. Вартість всього напою буде складати 25861 млн. грн., різниця у вартості відправленого за кордон концентрованого соку на суму 3612 млн. і отриманого з цієї сировини валового продукту складає 22249 млн. грн.

Водночас в ЄС зростає попит на безалкогольні нектари, концентровані сиропи та бальзами з використанням натурального меду. Якщо приготувати напій з використанням українського меду то з 45,8 тис. т. експортованих меду і 82,1 тис. т. концентрованого соку можна отримати 821 млн. л. напою та більш значну суму грошей. При собівартості однієї пляшки в 55 грн. загальна сума валового прибутку буде становити 45155 млн. грн., в той час ми відправляємо мед у якості сировини за ціну що дорівнює близько 1832 млн. грн.

Економічні розрахунки вказують, що при переробці плодово-ягідної сировини на конкурентоспроможну продукцію можна суттєво збільшити кількість валового прибутку. Для прискорення реалізації в цьому напрямку необхідно розвивати переробні потужності, раціонально використовувати вітчизняні рослинні ресурси, виробляти натуральні біологічно повноцінні продукти харчування сучасного рівня. Важливою умовою для розвитку плодопереробної галузі є державна підтримка: інвестиції, кредитування та гранти у модернізацію переробних підприємств.

Список використаної літератури

1. Литовченко О.М. Біологічна цінність і конкурентоспроможність українських напоїв і вин. *Садівництво*. 2005. 57. С. 422–432
2. Барабаш Л.О., Мазур К.В. Розвиток промислового садівництва в умовах євро інтеграційних процесів. *Економіка АПК*. 2019. 12. С.69–79 DOI: 10.32317/2221-1055.201912069
3. Kondratenko T. Y., Varabash L. O., Kondratenko P. V. Status and prospects of apple production in raw orchards of Ukraine. *Horticulture: Interdepartment Subject Scientific Collection*. 2023. 78. 144–160. URL: <https://doi.org/10.35205/0558-1125-2023-78-144-160>.
4. Стан та основні тенденції виробництва яблук в Україні. Основи адаптивних технологій вирощування яблуні в Україні: монографія / Барабаш Л.О., Мухарський А.О., Фризюк Л.А., Чорна Г.А.; за ред. І.В. Гриника. Київ, 2020. С. 5–15.

MIĘDZYNARODOWA AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH
W ŁOMŻY

Національний університет біоресурсів і природокористування України
Національна академія аграрних наук України
Інститут сільського господарства Полісся НААН України
Інститут продовольчих ресурсів НААН України
Інститут садівництва НААН України
Актюбінський регіональний державний університет ім. К.Жубанова
RAGT Semences
Lulea University of Technology
Університет прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф
International Academy of Applied Sciences in Lomza

**Матеріали МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА, ЛОГІСТИКИ ТА
ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА»**

*присвяченої 110-річчю від дня народження видатного вченого,
основоположника кафедри технології зберігання, переробки та
стандартизації продукції рослинництва,
завідувача кафедри з 1968 по 1987 рр.,
доктора сільськогосподарських наук, професора
ЛЕСИКА БОРИСА ВАСИЛЬОВИЧА
2-3 червня 2025 року*

Київ - 2025

Наукове видання

Матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні технології виробництва, логістики та переробки продукції рослинництва» присвяченої 110-річчю від дня народження видатного вченого, основоположника кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва, завідувача кафедри з 1968 по 1987 рр., доктора сільськогосподарських наук, професора Лесика Бориса Васильовича, 2-3 червня 2025р./ Редкол.: Подпрятів Г.І. (відп. ред.) та ін. Київ, 2025. 260 с.

Матеріали доповідей подані в авторській редакції учасників конференції

Відповідальний редактор: Г.І. Подпрятів

Технічне редагування, комп'ютерна верстка: В.І.Войцехівський

Адреса установи:

Національний університет біоресурсів і природокористування України
(НУБіП України)

вул. Героїв оборони, 15, м. Київ

03041, Україна

<https://nubip.edu.ua>

Агробіологічний факультет: <https://nubip.edu.ua/structure/abf>

Кафедра технології зберігання, переробки та стандартизації продукції
рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика:

<https://nubip.edu.ua/node/1106>

<https://nubip.edu.ua/node/25814>